

Perzekuce kněží na Vysočině po únoru 1948 na příkladu básníka a kněze Jana Dokulila

Bc. Josef Herbrych

V posledních letech se poměrně často setkáváme v závěrečných studentských pracích s případy komunistické perzekuce po roce 1948. Díky tomu se daří zpracovat i méně známé soudní procesy spíše regionálního charakteru, případně se zaměřit na osudy jednotlivců a v kontextu dalších událostí přiblížit podstatu komunistického represivního systému, který se systematicky zaměřoval na své ať již skutečné nebo domnělé odpůrce. Autor si pro svou práci vybral osud člověka, který se stal obětí nového režimu hned z několika důvodů - pro svoji příslušnost ke katolické církvi, pevné morální postoje a kontakty s okruhem katolických spisovatelů. Přesto vypovídá osud Jana Dokulila ještě o něčem mnohem více a stává se bezděky i určitým symbolem pozvolné proměny poučného režimu.

Josef Herbrych se při zpracování vybraného tématu opíral jak o archivní prameny uložené v Moravském zemském archivu a ABS, tak o publikovanou odbornou literaturu, vzpomínky pamětníků i internetové zdroje. Při psaní postupoval logicky; nejprve se v základních rysech soustředil na pronásledování církve na Vysočině po roce 1948 a pak již přiblížil osobnost Jana Dokulila do prvního pokusu o jeho zatčení v roce 1950. Zajímavá je především jeho činnost a statečný postoj za války, kdy výrazným způsobem pomohl příbuzným dvou ikon zahraničního odboje - západního (Jana Kubiše) i východního (Ludvíka Svobody) - autor tyto jeho zásluhy blíže přibližuje v závěrečné části práce. Dále se věnuje letům, kdy byl páter Dokulil skrýván na různých místech; jakkoliv je problematické o téměř sedmi rocích pobytu v úkrytech mluvit jako o pobytu na svobodě, je pravděpodobné, že se tak vyhnul těžšímu postihu, možná i absolutnímu. Přesto však okolnosti jeho zatčení, vyšetřování a soudu ukazují, že mechanismy moci se měnily jen velmi zvolna a páter Dokulil byl stále vnímán jako nebezpečný protistátní živel, čemuž odpovídal i vysoký trest a místa jeho věznění. V závěrečné části práce pak autor přibližuje snahu Jana Dokulila o soudní rehabilitaci, k čemuž došlo necelých deset let po jeho zatčení.

Autor se s tématem své práce vypořádal zdárně, dokázal jí zařadit do širšího kontextu komunistické represe proti katolické církvi, sladit jednotlivé prameny a zdroje do plynulého a čtivého textu - ten lehce škobrtá pouze ve chvílích, kdy se Josef Herbrych opíral o výslechové protokoly - z vlastní zkušenosti však vím, že práce s tímto typem pramenů a jejich interpretace má svá úskalí. Další připomínky jsou pouze drobné - autor místo názvu deníku *MF Dnes* uvádí jeho starší název *Mladá fronta* (do 1990), na s. 11 patří odkaz poznámky 49 k ABS a ne k Idnes. Uvítal bych rovněž obsáhlejší závěr, nepochybuji o tom, že autor by dokázal výsledky svého bádání shrnout lépe.

Bez ohledu na zmíněné připomínky, doporučuji práci Bc. Josefa Herbrycha *Perzekuce kněží na Vysočině po únoru 1948 na příkladu básníka a kněze Jana Dokulila* k účasti v celostátním kole SVOČ v Plzni.

v Ústí nad Labem, 4. dubna 2013

doc. Mgr. Martin Veselý, Ph.D., katedra historie FF UJEP